TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. sausio 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Muitų sąjunga – Reglamentas (ES) Nr. 952/2013 – Sąjungos muitinės kodeksas – Deleguotasis reglamentas (ES) 2015/2446 – Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/2447 – Laisvosios zonos – Ne Sąjungos prekių muitinio statuso pakeitimas į Sąjungos prekių statusą – Leidimo vykdyti veiklą laisvojoje zonoje turėtojo apskaitos registrai – Teisėti lūkesčiai – *Res judicata* galia“

Byloje C-376/23

dėl *Augstākā tiesa (Senāts)* (Aukščiausiasis Teismas, Latvija) 2023 m. birželio 14 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. birželio 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

„BALTIC CONTAINER TERMINAL“ SIA

prieš

Valsts ieņēmumu dienests

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro penktosios kolegijos pirmininko pareigas einantis ketvirtosios kolegijos pirmininkas I. Jarukaitis, teisėjai D. Gratsias (pranešėjas) ir E. Regan,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– „BALTIC CONTAINER TERMINAL“ SIA, atstovaujamos *valdes locekļi* D. Kiseļevs ir A. Zieds,

– Latvijos vyriausybės, atstovaujamos E. Bārdiņš, J. Davidoviča ir K. Pommere,

– Europos Komisijos, atstovaujamos E. Kalniņš ir F. Moro,

susipažinęs su 2024 m. liepos 11 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

* Proceso kalba: latvių.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl:

– 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL L 269, 2013, p. 1; toliau – Sąjungos muitinės kodeksas), 79 straipsnio 1 dalies a punkto ir 3 dalies a punkto, 214 straipsnio 1 dalies ir 215 straipsnio 1 dalies,

– 2015 m. liepos 28 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2015/2446, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013 papildomas išsamiomis taisyklėmis, kuriomis patikslinamos kai kurios Sąjungos muitinės kodekso nuostatos (OL L 343, 2015, p. 1), 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktų

– ir teisėtų lūkesčių apsaugos ir *res judicata* bendrųjų principų išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant „BALTIC CONTAINER TERMINAL“ SIA (toliau – *Baltic Container*) ir *Valsts ieņēmumu dienests* (mokesčių administratorius, Latvija) ginčą dėl importo muitų ir pridėtinės vertės mokesčio (PVM) mokėjimo už prekes, išvežtas iš Rygos uosto (Latvija) laisvosios zonos.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Sąjungos muitinės kodeksas

3 Sąjungos muitinės kodekso 5 straipsnyje „Terminų apibrėžtys“ nustatyta:

„Kodekse vartojamų terminų apibrėžtys:

<…>

12) „muitinės deklaracija“ – nustatytu būdu atliekamas nustatytos formos veiksmas, kuriuo asmuo pareiškia pageidavimą, kad prekėms būtų įforminta tam tikra muitinės procedūra, atitinkamais atvejais nurodydamas ir konkrečius jos taikymo būdus;

<…>

16) „muitinės procedūra“ – bet kuri iš toliau išvardytų procedūrų, kuri gali būti įforminta prekėms vadovaujantis Kodeksu:
a) išleidimas į laisvą apyvartą;
b) specialiosios procedūros;
c) eksportas;

<…>

22) muitinis statusas – Sąjungos prekių arba ne Sąjungos prekių statusas;

23) Sąjungos prekės – prekės, priskiriamos kuriai nors iš šių kategorijų:
   a) tik [Europos] Sąjungos muitų teritorijoje gautos prekės, kurių sudėtyje nėra iš Sąjungos muitų teritorijai nepriklausančių šalių ar teritorijų importuotų prekių;
   b) iš Sąjungos muitų teritorijai nepriklausančių šalių ar teritorijų į šią teritoriją įvežtos ir į laisvą apyvartą išleistos prekės;

   <…>

24) ne Sąjungos prekės – 23 punkte nenurodytos prekės arba Sąjungos prekių muitinį statusą praradusios prekės;

<…>“

4 Šio kodekso 79 straipsnyje „Skolos muitinei atsiradimas dėl reikalavimų nesilaikymo“ nustatyta:

„1. Importo skola muitinei, susijusi su prekėmis, apmokestinamomis importo muitu, atsiranda, jei neįvykdoma:

a) bent viena iš muitų teisės aktuose nustatytų pareigų, susijusių su ne Sąjungos prekių įvežimu į Sąjungos muitų teritoriją, jų paėmimu iš muitinės priežiūros arba su tokių prekių gabenimu, perdirbimu, saugojimu, laikinuoju saugojimu, laikinuoju įvežimu arba disponavimu jomis toje teritorijoje;

<…>

3. 1 dalies a ir b punktuose nurodytais atvejais skolininku laikomas bet kuris iš šių asmenų:

a) asmuo, kuris privalėjo įvykdyti atitinkamas pareigas;

<…>“

5 Minėto kodekso 158 straipsnio „Prekių deklaravimas muitinei ir Sąjungos prekių muitinės priežiūra“ 1 dalyje nustatyta:

„Visos prekės, kurioms norima įforminti muitinės procedūrą, išskyrus laisvosios zonos procedūrą, nurodomos muitinės deklaracijoje, pateiktoje atitinkamai procedūrai įforminti.“

6 To paties kodekso 188 straipsnyje „Muitinės deklaracijos tikrinimas“ nurodyta:

„Tikrindama priimtoje muitinės deklaracijoje pateiktų duomenų teisingumą, muitinė gali:

a) patikrinti deklaraciją ir ją papildančius dokumentus;

b) reikalauti, kad deklarantas pateiktų kitus dokumentus;

c) tikrinti prekes;

d) imti prekių pavyzdžius analizei arba detaliam patikrinimui.“

7 Sąjungos muitinės kodekso 201 straipsnyje „Taikymo sritis ir poveikis“, esančiame VI antraštinėje dalyje „Išleidimas į laisvą apyvartą ir atleidimas nuo importo muito“, nustatyta:

„1. Norint, kad ne Sąjungos prekės patektų į Sąjungos rinką ar galėtų būti naudojamos arba vartojamos Sąjungos muitų teritorijoje asmeninėms reikmėms, toms prekėms įforminama išleidimo į laisvą apyvartą procedūra.

2. Prekių išleidimas į laisvą apyvartą reiškia, kad:

a) surinktos visos privalomos importo muito sumos;

b) atitinkamais atvejais surinkti kiti privalomieji mokėjimai, kaip numatyta atitinkamose galiojančiose nuostatose, susijusiose su tokių mokėjimų rinkimu;

<…>

3. Išleistos į laisvą apyvartą ne Sąjungos prekės įgyja Sąjungos prekių muitinį statusą.“

8 Šio kodekso VII antraštinė dalis susijusi su specialiosiomis muitinės procedūromis. Šios VII antraštinės dalies I skyriuje, kuriame yra 210–225 straipsniai, įtvirtintos bendrosios nuostatos, susijusios su šiomis specialiosiomis muitinės procedūromis.

9 Minėto kodekso 210 straipsnyje „Taikymo sritis“ nustatyta:

„Prekėms gali būti įformintos specialiosios procedūros, priskirtinos kuriai nors iš šių kategorijų:

<…>

b) saugojimo, kuriai priskiriamos muitinio sandėliavimo ir laisvosios zonos procedūros;

<…>“

10 To paties kodekso 211 straipsnio 1 dalies b punktas suformuluotas taip:

„Muitinės leidimo reikia:

<…>

b) norint naudoti sandėlius prekių muitiniam sandėliavimui, išskyrus atvejus, kai sandėlio turėtojas yra pati muitinė.“

11 Sąjungos muitinės kodekso 214 straipsnyje „Apskaitos registrai“ numatyta:

„1. Išskyrus tranzito procedūros taikymo atvejus arba atvejus, kai numatyta kitaip, leidimo turėtojas, muitinės procedūros vykdytojas ir visi asmenys, besiverčiantys veikla, susijusia su prekių saugojimu, apdorojimu arba perdirbimu, arba prekių pardavimu arba pirkimu laisvosiose zonose, tvarko atitinkamus apskaitos registrus laikydamiesi muitinės nustatytos tvarkos.

Apskaitos registrai turi būti tvarkomi taip, kad naudodamasi juose registruojama informacija ir duomenimis muitinė galėtų prižiūrėti, kaip atliekama atitinkama procedūra, ir, visų pirma, identifikuoti prekes, kurioms ta procedūra įforminta, jų muitinį statusą ir gabenimo operacijas.

<…>“

12 To paties kodekso 215 straipsnyje „Specialiosios procedūros pripažinimas įvykdyta“ nustatyta:

„1. Išskyrus tranzito procedūros taikymo atvejus ir nedarant poveikio 254 straipsnio taikymui, specialioji procedūra pripažįstama įvykdyta, kai prekėms, kurioms buvo įforminta ta procedūra, arba perdirbtiesiems produktams įforminama kita muitinės procedūra, tos prekės ar produktai išvežami iš Sąjungos muitų teritorijos arba sunaikinami nepaliekant jokių atliekų, arba perduodami valstybės nuosavybėn pagal 199 straipsnį.

<…>“

13 Minėto kodekso 247 straipsnyje „Laisvosiose zonose esančios ne Sąjungos prekės“ nurodyta:

„1. Laisvojoje zonoje esančios ne Sąjungos prekės gali būti išleistos į laisvą apyvartą arba joms gali būti įforminta laikinojo įvežimo perdirbti, laikinojo įvežimo arba galutinio vartojimo procedūra, laikantis šioms procedūroms nustatytų reikalavimų.

Tokiais atvejais nelaikoma, kad prekėms įforminta laisvosios zonos procedūra.

<…>“

Deleguotasis reglamentas 2015/2446

14 Deleguotojo reglamento 2015/2446 1 straipsnyje „Apibrėžtys“ nustatyta:

„Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

<…>

22) pagrindinis registracijos numeris (MRN) – registracijos numeris, kurį kompetentinga muitinė suteikia Kodekso 5 straipsnio 9–14 punktuose nurodytoms deklaracijoms ar pranešimams, TIR operacijoms arba Sąjungos prekių muitinio statuso įrodymams;

<…>“

15 Šio deleguotojo reglamento V antraštinės dalies 1 skyriaus 3 skirsnyje, kuriame yra 123–127 straipsniai, nustatytos Sąjungos prekių muitinio statuso įrodymo taisyklės. Pagal šiuos straipsnius Sąjungos prekių muitinis statusas gali būti įrodytas pateikiant T2L arba T2LF dokumentą, sąskaitą faktūrą ar transporto dokumentą, kuriame nurodytas T2L arba T2LF kodas ir yra siuntėjo arba, jeigu jo nėra, atitinkamo asmens parašas, laivybos bendrovės manifestą, TIR, ATA knygeles arba 302-ąją formą dėl krovinių vežimo pagal 1951 m. birželio 19 d. Londone pasirašytą Šiaurės Atlanto Sutarties Šalių susitarimą dėl jų karinių pajėgų statuso.

16 Minėto deleguotojo reglamento 178 straipsnyje „Apskaitos registrai“ nustatyta:

„1. [Sąjungos muitinės kodekso] 214 straipsnio 1 dalyje nurodytuose apskaitos registruose registruojama ši informacija:

<…>

b) MRN arba, jei jis nesuteiktas, bet kuris kitas numeris arba kodas, pagal kurį identifikuojamos muitinės deklaracijos, kurias pateikus prekėms įforminta specialioji procedūra, ir, kai ši procedūra buvo pripažinta įvykdyta pagal [Sąjungos muitinės kodekso] 215 straipsnio 1 dalį, informacija apie tai, kokiu būdu ši procedūra pripažinta įvykdyta;

c) duomenys, pagal kuriuos galima aiškiai identifikuoti muitinės dokumentus (išskyrus muitinės deklaracijas), kitus dokumentus, susijusius su specialiosios procedūros įforminimu prekėms, ir kitus dokumentus, susijusius su atitinkamu procedūros pripažinimu įvykdyta;

<…>

2. Laisvųjų zonų apskaitos registruose be 1 dalyje nurodytos informacijos registruojami:

a) duomenys, pagal kuriuos identifikuojami į laisvąsias zonas įvežamų arba iš jų išvežamų prekių transporto dokumentai;

<…>

3. Muitinė gali nereikalauti kai kurios 1 ir 2 dalyse nurodytos informacijos, jei tai neturi neigiamos įtakos muitinės priežiūrai ir tikrinimui, kaip taikoma specialioji procedūra.

<…>“

Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/2447

17 2015 m. lapkričio 24 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/2447, kuriuo nustatomos išsamios tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, nuostatų įgyvendinimo taisyklės (OL L 343, 2015, p. 558), 226 straipsnyje „Pagrindinis registracijos numeris“, kuriame nustatytos išsamios Sąjungos muitinės kodekso 172 straipsnio „Muitinės deklaracijos priėmimas“ taikymo taisyklės, nustatyta:

„Išskyrus atvejus, kai muitinės deklaracija pateikiama žodžiu arba atliekant veiksmą, kuris laikomas muitinės deklaracija, arba jei pagal Kodekso 182 straipsnį muitinės deklaracija pateikiama įtraukimo į deklaranto tvarkomus apskaitos registrus būdu, muitinė praneša deklarantui apie muitinės deklaracijos priėmimą ir nurodo jam tai deklaracijai priskirtą pagrindinį registracijos numerį (toliau – MRN) ir deklaracijos priėmimo datą.

Šis straipsnis netaikomas iki atitinkamų [2014 m. balandžio 29 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimo 2014/255/ES, kuriuo nustatoma Sąjungos muitinės kodekso darbo programa (OL L 134, 2014, p. 46)] prieduose nurodytos [automatizuotos eksporto sistemos (toliau – AES)] ir [naujosios kompiuterizuotos tranzito sistemos (NCTS)] įdiegimo bei nacionalinių importo sistemų patobulinimo datų.“

Latvijos teisė

Ministrų kabineto nutarimas Nr. 500 dėl muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo ir laisvųjų zonų

18 2017 m. rugpjūčio 22 d. *Ministru kabineta noteikumi Nr. 500 „Muitas noliktavu, pagaidu uzglabāšanas un brīvo zonu noteikumi“* (Ministrų kabineto nutarimas Nr. 500 dėl muitinės sandėlių, laikinojo saugojimo ir laisvųjų zonų) (*Latvijas Vēstnesis*, Nr. 173, 2017) 77 punkte numatyta:

„Asmuo laisvojoje zonoje, kurio ne Sąjungos prekės yra laikomos, perdirbamos, parduodamos ar perkamos, užtikrina, kad laisvojoje zonoje saugomos prekės būtų įrašytos į registrus ir identifikuotos.“

19 Šio nutarimo 79 punkte numatyta:

„Atitinkamas asmuo per leidime nustatytą terminą pateikia mėnesinę ataskaitą apie ne Sąjungos prekes, įvežtas į laisvąją zoną, išvežtas iš jos ir įtrauktas į apskaitos registrus per praėjusį mėnesį, nurodydamas muitinės dokumento arba važtaraščio, pagal kurį prekės įvežtos į laisvąją zoną ir iš jos išvežtos, numerį arba suteikdamas mokesčių administratoriaus pareigūnams internetinę prieigą prie prekių apskaitos sistemos.“

Administracinės teisenos įstatymas

20 2001 m. spalio 25 d. *Administratīvā procesa likums* (Administracinės teisenos įstatymas) (*Latvijas Vēstnesis*, Nr. 164, 2001) 153 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Faktinės aplinkybės, nustatytos įsiteisėjusio teismo sprendimo motyvuojamojoje dalyje, neturi būti iš naujo įrodinėjamos nagrinėjant administracinę bylą, kurioje dalyvauja tos pačios šalys.“

Teismų įstatymas

21 1992 m. gruodžio 15 d. *Likums „Par tiesu varu“* (Teismų įstatymas) (*Latvijas Vēstnesis*, Nr. 1/2, 1993) 16 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatyta:

„3. Įstatymo nustatyta tvarka sprendimas yra privalomas teismui, nagrinėjančiam kitus su byla susijusius ginčus.

4. Toks sprendimas turi įstatymo galią, yra privalomas visiems ir jo turi būti laikomasi taip pat, kaip ir įstatymo.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

22 Ieškovė pagrindinėje byloje *Baltic Container* turi leidimą vykdyti prekių krovimo, iškrovimo ir saugojimo Rygos uosto laisvojoje zonoje veiklą. Mokesčių administratorius patvirtino apskaitos registrus, kaip jie suprantami pagal Sąjungos muitinės kodekso 214 straipsnį, kuriuose *Baltic Container* registruoja į laisvąją zoną pateikiamas prekes.

23 Tikrindamas į laisvąją zoną įvežtų prekių apskaitą, mokesčių administratorius nustatė, kad tam tikros ne Sąjungos prekės, kaip tai suprantama pagal Sąjungos muitinės kodekso 5 straipsnio 24 punktą, šiuo atveju plastikiniai rotango krepšeliai, atgabentos į laisvąją zoną jūra trijuose konteineriuose 2018 m. spalio 2 d., 2018 m. gruodžio 18 d. ir 2019 m. sausio 15 d., ir įtrauktos į *Baltic Container* apskaitos registrus, 2018 m. spalio 2 d., 2018 m. gruodžio 18 d. ir 2019 m. sausio 17 d. buvo išvežtos iš Rygos laisvosios zonos netaikant naujos muitinės procedūros. Todėl speciali saugojimo laisvojoje zonoje muitinės procedūra nebuvo pripažinta įvykdyta. Mokesčių administratorius padarė išvadą, kad nagrinėjamos prekės buvo paimtos iš muitinės priežiūros, todėl, kaip jis teigė, atsirado *Baltic Container* skola muitinei pagal Sąjungos muitinės kodekso 79 straipsnį.

24 2019 m. liepos 19 d. sprendimu mokesčių administratorius nurodė *Baltic Container* sumokėti importo muitus, PVM ir su jais susijusius delspinigius.

25 2021 m. liepos 9 d. sprendimu *Administratīvā apgabaltiesa* (Apygardos administracinis teismas, Latvija) atmetė *Baltic Container* skundą dėl šio sprendimo, kiek jis susijęs su importo muitais ir PVM. Šis teismas pažymėjo, kad nagrinėjamos prekės buvo išvežtos iš atitinkamos laisvosios zonos remiantis trimis važtaraščiais, parengtais pagal 1956 m. gegužės 19 d. Ženevoje pasirašytą Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvenciją, iš dalies pakeistą 1978 m. liepos 5 d. protokolu; juose šių prekių muitinis statusas buvo pažymėtas „C“ – ženklu, skirtu „Sąjungos prekėms“, kaip jos suprantamos pagal Sąjungos muitinės kodekso 5 straipsnio 23 punktą, ir tai patvirtinta muitinės antspaudu ir jos pareigūno parašu (toliau – CMR važtaraščiai). Tačiau po to, kai minėtos prekės buvo išvežtos iš šios laisvosios zonos, muitinės pareigūnai konstatavo, kad neturi dokumentų, pateisinančių „ne Sąjungos prekių“ muitinio statuso pakeitimą į „Sąjungos prekių“ muitinį statusą.

26 Iš taikomų taisyklių matyti, kad CMR važtaraštis gali būti naudojamas kaip Sąjungos prekių muitinio statuso įrodymas tik dėl prekių, kurios jau turi šį statusą, bet ne dėl prekių, kurios jį įgyja po pakeitimo. Tokį muitinio statuso pakeitimą galima įrodyti muitinės deklaracija, kurioje nurodytas MRN, arba važtaraščiu, kuriame taip pat nurodytas tokiai muitinės deklaracijai suteiktas MRN. Taigi CMR važtaraštyje ranka padarytas įrašas, rodantis „C statusą“, padėtas parašas ir antspaudas, nesant nuorodos į MRN, kuriuo remiantis galima konstatuoti, kad taikoma muitinės procedūra, suteikianti šį muitinį statusą ne Sąjungos prekėms, negali būti šio statuso pakeitimo į „Sąjungos prekes“ įrodymas.

27 *Baltic Container* pateikė kasacinį skundą dėl 2021 m. liepos 9 d. sprendimo, nurodyto šio sprendimo 25 punkte, *Augstākā tiesa (Senāts)* (Aukščiausiasis Teismas, Latvija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

28 Grįsdama šį kasacinį skundą *Baltic Container* teigia, kad nepažeidė jokios teisinės pareigos, kaip leidimo vykdyti veiklą laisvojoje zonoje turėtoja (toliau – leidimo turėtoja), kad sąmoningai nedalyvavo neteisėtai išvežant nagrinėjamas prekes iš atitinkamos laisvosios zonos ir kad nežinojo bei negalėjo žinoti apie šio išvežimo neteisėtumą. Remdamasi mokesčių administratoriaus patvirtinimu, ji šias prekes įrašė į apskaitos registrus ir perdavė vežėjui pagal CMR važtaraščius, kuriuose buvo muitinės antspaudas ir muitinės pareigūno pasirašytas įrašas, kad šių prekių muitinis statusas yra Sąjungos prekių, o tai atitinka muitinės praktiką. Todėl *Baltic Container* turėjo teisę tikėtis, kad šioms prekėms taikyta specialioji saugojimo laisvojoje zonoje muitinės procedūra buvo pripažinta įvykdyta.

29 *Baltic Container* taip pat remiasi 2021 m. vasario 5 d. *Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija* (Rygos apygardos teismas, Baudžiamųjų bylų kolegija, Latvija) sprendimu, kuriuo šis teismas panaikino pareiškėjai pagrindinėje byloje dėl tų pačių kaip ir šioje byloje nagrinėjamų faktinių aplinkybių skirtas administracines sankcijas (delspinigius). Pagal šį sprendimą *Baltic Container* nepažeidė Sąjungos muitinės kodekso 215 straipsnio 1 dalies, nes prieš taikydama naują muitinės procedūrą neišvežė nagrinėjamų prekių iš atitinkamos laisvosios zonos. Konkrečiai kalbant, šis teismas nusprendė, kad nėra jokio pagrindo manyti, jog CMR važtaraščio su žyma „C statusas“ ir muitinės antspaudu bei jos pareigūno parašu nepakanka, kad šioms prekėms būtų įforminta nauja muitinės procedūra. Tas pats teismas taip pat konstatavo, kad egzistuoja muitinės praktika, pagal kurią prekėms įforminama nauja muitinės procedūra, kai atitinkamame CMR važtaraštyje yra žyma „C statusas“, patvirtinta muitinės antspaudu.

30 Mokesčių administratorius tvirtina, kad išvežant aptariamas prekes iš atitinkamos laisvosios zonos *Baltic Container* neužtikrino, kad joms būtų įforminta nauja muitinės procedūra, ir savo apskaitos registruose nenurodė Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b punkte numatytos informacijos. Mokesčių administratoriaus teigimu, ne Sąjungos prekių muitinis statusas gali būti pakeistas į Sąjungos prekių muitinį statusą tik taikant naują muitinės procedūrą po to, kai pateikiama pagal MRN identifikuojama muitinės deklaracija. Taigi *Baltic Container* savo apskaitos registruose turėjo nurodyti MRN, leidžiantį identifikuoti muitinės deklaraciją, dėl kurios ne Sąjungos prekių muitinis statusas pasikeitė į Sąjungos prekių, nes CMR važtaraščiuose esančio įrašo „C statusas“ tam nepakanka.

31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar *Baltic Container* galėjo kontroliuoti nagrinėjamų prekių muitinį statusą pagal CMR važtaraščiuose nurodytą MRN ir patikrinti T2L dokumento, kuriuo remdamasi kitos valstybės narės muitinė būtų galėjusi pakeisti šį statusą, autentiškumą, nes neaišku, ar ši bendrovė galėjo naudotis tam reikalingomis duomenų bazėmis. Be to, kai buvo vykdomos pagrindinėje byloje nagrinėjamos operacijos, mokesčių administratoriaus praktika buvo visoms Sąjungos prekėms prieš išvežant jas iš atitinkamos uosto teritorijos taikyti papildomą muitinį tikrinimą, jeigu CMR važtaraščiuose kaip Sąjungos prekių muitinio statuso įrodymas yra muitinės pareigūno pasirašyta šio statuso žyma ir muitinės kontrolės punkto antspaudas.

32 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad remiantis Latvijos muitinės aktu, patvirtinančiu *Baltic Container* apskaitos registrų tvarką, ji turi juos saugoti internetinėje sistemoje ir suteikti muitinei prieigą prie šios sistemos. Pagal šį patvirtinimo aktą *Baltic Container* turėtų saugoti į atitinkamą laisvąją zoną įvežamas ir iš jos išvežamas prekes lydinčių transporto dokumentų originalus ar kopijas. Jei šios prekės į šią laisvąją zoną įvežamos arba iš jos išvežamos pateikiant muitinės deklaraciją arba reeksporto deklaraciją, kurioje nurodytas MRN, *Baltic Container*, kaip leidimo turėtoja, neprivalo saugoti šio MRN kopijų dėl minėtų prekių. Siekiant išvengti informacijos dubliavimosi muitinės ir terminalų duomenų bazėse, minėtas patvirtinimo aktas vėliau iš dalies pakeistas numatant, kad, kai krovinys deklaruojamas arba jam įforminama muitinės procedūra ir skiriamas MRN, nebūtina saugoti transporto dokumentų kopijų.

33 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė, kad šiomis aplinkybėmis reikia prašyti Teisingumo Teismo išaiškinti Sąjungos muitų teisės aktų normas, susijusias su saugojimo laisvojoje zonoje muitinės procedūros įvykdymo sąlygomis ir įmonei, kaip antai *Baltic Container*, tenkančiomis pareigomis dėl informacijos, kuri turi būti saugoma jos apskaitos registruose, bei dėl muitinio statuso pasikeitimo galimo tikrinimo. Tuo atveju, jei Sąjungos muitinės taisyklės turėtų būti aiškinamos taip, kad muitinis statusas negali būti keičiamas *Baltic*

Container taikomu būdu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui taip pat kyla klausimas, ar ji gali teisėtus lūkesčius grįsti muitinės praktika, pagal kurią iš laisvosios zonos išvežamų prekių muitinis statusas nurodomas CMR važtaraščiuose.

34 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat klausia, ar pagal *res judicata* galios principą, pripažintą nacionalinėje ir Sąjungos teisėje, jam draudžiama padaryti kitokias išvadas nei tos, kurias *Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija* (Rygos apygardos teismas, Baudžiamųjų bylų kolegija) padarė įsiteisėjusiame 2021 m. vasario 5 d. sprendime, pagal kurį *Baltic Container* nėra kalta dėl jai pagal Sąjungos muitų teisės aktus tenkančių pareigų nevykdymo, kaip tai suprantama pagal Sąjungos muitinės kodekso 79 straipsnį.

35 Šiomis aplinkybėmis *Augstākā tiesa (Senāts)* (Aukščiausiasis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktus, siejamus su Sąjungos muitinės kodekso 214 straipsnio 1 dalimi, specialiąją „laisvosios zonos“ procedūrą leidžiama pripažinti įvykdyta, jeigu į elektroninę registracijos sistemą neįvedamas [MRN], kuriuo identifikuojama muitinės deklaracija, pagal kurią prekėms įforminta kita muitinės procedūra?

2. Ar pagal Sąjungos muitinės kodekso 214 straipsnio 1 dalį ir 215 straipsnio 1 dalį bei Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktus specialiosios „laisvosios zonos“ procedūros vykdytojui leidžiama užbaigti šią procedūrą remiantis tik muitinės pareigūno prekių vežimo dokumente (CMR važtaraštyje) padarytu įrašu apie prekių muitinį statusą, pačiam nepatikrinus šių prekių muitinio statuso pagrįstumo?

3. Jei į antrąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta neigiamai, kokio Sąjungos muitinės kodekso 214 straipsnio 1 dalyje ir 215 straipsnio 1 dalyje ir Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose numatyto tikrinimo lygio pakanka, kad būtų galima pripažinti, jog specialioji „saugojimo laisvojoje zonoje“ procedūra buvo įvykdyta tinkamai?

4. Ar specialiosios „saugojimo laisvojoje zonoje“ procedūros vykdytojas gali savo teisėtą lūkestį grįsti muitinės patvirtinimu, kad prekių muitinis statusas „ne Sąjungos prekės“ buvo pakeistas į „Sąjungos prekės“, nors šiame patvirtinime nenurodytas nei prekių [muitinio] statuso pasikeitimo pagrindas, nei duomenys, kuriais remiantis būtų galima patikrinti šio pasikeitimo pagrindą?

5. Jeigu į ketvirtąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar, atsižvelgiant į nacionalinėje ir Sąjungos teisėje įtvirtintą *res judicata* galios principą, galima atleisti nuo skolos muitinei, atsiradusios pagal Sąjungos muitinės kodekso 79 straipsnio 1 dalies a punktą ir 3 dalies a punktą, kai kitoje nacionalinio teismo nagrinėtoje byloje įsiteisėjusiu sprendimu konstatuota, kad pagal muitinės nustatytas procedūras muitinės procedūros vykdytojas nepažeidė [specialiosios laisvosios zonos] muitinės procedūros?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

36 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos muitinės kodekso 214 straipsnio 1 dalis ir Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos leidimo turėtojui nedraudžiama savo apskaitos registruose nurodyti, kad aptariamoms prekėms įforminta laisvosios zonos muitinės procedūra buvo pripažinta įvykdyta, šiuose apskaitos registruose nenurodant MRN, identifikuojančio muitinės deklaraciją, atitinkančią naujos muitinės procedūros įforminimą šioms prekėms.

37 Pagal Sąjungos muitinės kodekso 214 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą leidimo turėtojas privalo tvarkyti atitinkamus apskaitos registrus laikydamasis muitinės nustatytos tvarkos. Šio 214 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatyta, kad šiuose registruose pateikiama informacija ir duomenys, leidžiantys muitinei prižiūrėti atitinkamą procedūrą, visų pirma identifikuoti prekes, kurioms ta procedūra įforminta, jų muitinį statusą ir gabenimo operacijas.

38 Šios pareigos apimtis patikslinta Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalyje, kurioje išvardyti elementai, turintys būti nurodyti minėtuose registruose, ir kurioje, be kita ko, numatytos sąlygos, kuriomis leidimo turėtojas privalo į juos įtraukti MRN.

39 Konkrečiau kalbant apie šio 178 straipsnio 1 dalies b punktą, pažymėtina, kad šioje nuostatoje įtvirtintos dvi skirtingos pareigos, t. y. kad apskaitos registruose, pirma, turi būti nurodytas MRN arba, jeigu jo nėra, bet kuris kitas numeris ar kodas, pagal kurį identifikuojamos muitinės deklaracijos, kurias pateikus prekėms įforminta specialioji procedūra, ir, antra, kai procedūra pripažinta įvykdyta, turi būti pateikta informacija apie tai, kaip ši procedūra pripažinta įvykdyta.

40 Kiek tai susiję su pirmąja iš šių pareigų, reikia pažymėti, kad, kaip generalinė advokatė nurodė savo išvados 41 punkte, pagal Sąjungos muitinės kodekso 158 straipsnio 1 dalį tam, kad prekėms būtų įforminta specialioji laisvosios zonos muitinės procedūra, nebūtina pateikti muitinės deklaracijos, taigi tokio įforminimo atveju nenurodoma jokio MRN.

41 Antroji iš minėtų pareigų yra susijusi su aptariamoms prekėms įformintos specialiosios procedūros pripažinimu įvykdyta. Pagal šio kodekso 215 straipsnio 1 dalį specialioji laisvosios zonos muitinės procedūra gali būti pripažinta įvykdyta keturiais skirtingais būdais. Pirma, kai prekėms, kurioms ji taikoma, įforminama nauja muitinės procedūra, antra, kai jos išvežamos iš Sąjungos muitų teritorijos, trečia, kai jos sunaikinamos nepaliekant atliekų ir, ketvirta, kai jos perduodamos valstybei.

42 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad trims pagrindinėje byloje aptariamiems kroviniams buvo įforminta specialioji laisvosios zonos muitinės procedūra kaip ne Sąjungos prekėms ir netrukus jie iš ten išvežti kaip Sąjungos prekės. Tačiau toks aptariamų prekių muitinio statuso pakeitimas gali būti įvykdytas tik įforminus joms išleidimo į laisvą apyvartą muitinės procedūrą.

43 Iš tiesų pagal Sąjungos muitinės kodekso 201 straipsnio 3 dalį ne Sąjungos prekėms, išleidžiamoms į laisvą apyvartą, suteikiamas Sąjungos prekių muitinis statusas. Be to, iš šio kodekso 247 straipsnio 1 dalies matyti, kad ne Sąjungos prekės gali būti išleistos į laisvą apyvartą jų buvimo laisvojoje zonoje laikotarpiu.

44 Šiuo tikslu dėl atitinkamų prekių pagal Muitinės kodekso 158 straipsnio 1 dalį pateikiama muitinės deklaracija, kuriai skiriamas MRN, kaip tai suprantama pagal Deleguotojo reglamento 2015/2446 1 straipsnio 22 punktą, laikantis Įgyvendinimo reglamento 2015/2447 226 straipsnyje nustatytų sąlygų.

45 Pagal Įgyvendinimo reglamento 2015/2447 226 straipsnio pirmą pastraipą, išskyrus atvejus, kai muitinės deklaracija pateikiama žodžiu arba atliekant veiksmą, kuris laikomas tokia deklaracija, arba kai muitinės deklaracija pateikiama įrašo deklaranto apskaitos registruose forma, muitinė praneša deklarantui apie šiai deklaracijai skirtą MRN.

46 Žinoma, pagal šio 226 straipsnio antrą pastraipą jis netaikomas atitinkamai iki AES ir NCTS įdiegimo bei nacionalinių importo sistemų patobulinimo, nurodytų Įgyvendinimo sprendimo 2014/255 priede.

47 Vis dėlto neginčijama, kad pirmasis klausimas grindžiamas dviem numanomomis prielaidomis. Pirma, pagrindinės bylos faktinės aplinkybės neatitinka vieno iš trijų minėto 226 straipsnio pirmoje pastraipoje nurodytų atvejų, kai MRN neskiriamas. Antroji numanoma prielaida – kad šios faktinės aplinkybės susiklostė po AES ir NCTS įdiegimo bei Latvijos importo sistemų patobulinimo, nurodytų Įgyvendinimo sprendimo 2014/255 priede.

48 Taigi į šį klausimą reikia atsakyti remiantis hipoteze, kad, kitaip nei pradinis specialios laisvosios zonos procedūros įforminimas aptariamoms prekėms, paskesnis jų išleidimo į laisvą apyvartą muitinės procedūros įforminimas turėjo lemti muitinės deklaracijos pateikimą, todėl tuo metu, kai laisvosios zonos procedūra buvo pripažinta įvykdyta, deklarantas turėjo turėti šią deklaraciją identifikuojantį MRN.

49 Vis dėlto reikia pažymėti, kad Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytu antruoju reikalavimu tik nurodyta, kad leidimo turėtojo apskaitos registruose turi būti informacija apie tai, kaip procedūra buvo pripažinta įvykdyta, nereikalaujant, kad šiuose registruose būtų nurodytas MRN.

50 Panašiai ir šio deleguotojo reglamento 178 straipsnio 1 dalies c punkte reikalaujama, kad duomenys, pagal kuriuos galima aiškiai identifikuoti šioje nuostatoje nurodytus dokumentus, būtų pateikti leidimo turėtojo apskaitos registruose, tačiau nereikalaujama juose pateikti MRN.

51 Darytina išvada, kad šia nuostata nereikalaujama, kad leidimo turėtojas savo apskaitos registruose nurodytų MRN, identifikuojantį muitinės deklaraciją, pagal kurią specialioji saugojimo laisvojoje zonoje procedūra buvo pripažinta įvykdyta, įforminant atitinkamoms prekėms išleidimo į laisvą apyvartą muitinės procedūrą.

52 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Sąjungos muitinės kodekso 214 straipsnio 1 dalis ir Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos leidimo turėtojui nedraudžiama savo apskaitos registruose įtraukti informaciją apie tai, kaip laisvosios zonos muitinės procedūra buvo pripažinta įvykdyta, ir duomenis, leidžiančius identifikuoti bet kurį dokumentą, išskyrus muitinės deklaraciją, susijusį su procedūros pripažinimu įvykdyta, nenurodant šiuose apskaitos registruose MRN, identifikuojančio muitinės deklaraciją, atitinkančią naujos muitinės procedūros įforminimą atitinkamoms prekėms.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

53 Antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos muitinės kodekso 214 straipsnio 1 dalis ir 215 straipsnio 1 dalis bei Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktai turi būti aiškinami taip:

– pagal juos leidimo turėtojui draudžiama savo apskaitos registruose įrašyti, kad tam tikrų prekių specialioji laisvosios zonos muitinės procedūra yra pripažinta įvykdyta, ir šiuo atveju į juos įtraukti tik informaciją, susijusią su CMR važtaraščiu, lydėjusiu šias prekes išvežant jas iš atitinkamos laisvosios zonos, kuriame yra muitinės antspaudu patvirtinta ir jos pareigūno pasirašyta žyma dėl šių prekių muitinio statuso,

– pagal juos reikalaujama, kad šis leidimo turėtojas patikrintų šios žymos teisingumą.

54 Pirma, iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytos informacijos matyti, kad CMR važtaraščiuose, kuriuose ranka parašyta žyma „C statusas“, patvirtinta muitinės antspaudu ir pasirašyta jos pareigūno, išties nurodyta, kad atitinkamų prekių muitinis statusas pasikeitė iš „ne Sąjungos prekių“ į „Sąjungos prekes“. Tačiau šiuose važtaraščiuose nėra pakankamai aiškios informacijos apie tai, kaip specialioji saugojimo laisvojoje zonoje muitinės procedūra buvo pripažinta įvykdyta. Darytina išvada, kad nuorodos į tokius važtaraščius įtraukimas leidimo turėtojo apskaitos registruose neatitinka Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyto antrojo reikalavimo apskaitos registruose nurodyti informaciją apie tai, kaip laisvosios zonos muitinės procedūra buvo pripažinta įvykdyta, ir taip pat neatitinka Deleguotojo
reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies c punkte nustatyto reikalavimo šiuose apskaitos registruose nurodyti duomenis, leidžiančius identifikuoti visus su atitinkamu procedūros pripažinimu įvykdyta susijusius dokumentus.

55 Vis dėlto, kaip generalinė advokatė pažymėjo savo išvados 44 punkte, reikia atsižvelgti į tai, kad šio 178 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog muitinė gali netaikyti pareigos pateikti tam tikrą to 178 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytą informaciją, jei tai neturi neigiamos įtakos muitinės priežiūrai ir tikrinimui, kaip taikoma specialioji procedūra. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti, ar Latvijos muitinė pagal to paties 178 straipsnio 3 dalį panaikino leidimo turėtojo pareigą į savo apskaitos registrus įtraukti informaciją apie tai, kaip laisvosios zonos muitinės procedūra buvo pripažinta įvykdyta, ir duomenis, leidžiančius identifikuoti visus su šiuo įforminimu susijusius dokumentus.

56 Iš to matyti, kad leidimo turėtojas gali įvykdyti savo pareigas tvarkyti apskaitos registrus, susijusias su ne Sąjungos prekėms įformintos specialiosios laisvosios zonos muitinės procedūros pripažinimu įvykdyta, įtraukdamas į juos informaciją apie CMR važtaraštį, pridedamą išgabenant šias prekes iš atitinkamos laisvosios zonos, kai jame esanti muitinės padaryta žyma rodo tų prekių muitinį statusą, jeigu šios institucijos panaikino pareigą pateikti išsamesnę informaciją apie tai, kaip ši specialioji muitinės procedūra pripažinta įvykdyta pagal Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 3 dalį, o tai pagrindinėje byloje turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

57 Antra, dėl CMR važtaraščiuose esančios muitinio statuso žymos tikrinimo reikia pažymėti, kad, kaip generalinė advokatė pažymėjo savo išvados 55 punkte, Muitinės kodekse nenumatyta jokios konkrečios leidimo turėtojo pareigos tikrinti jam perduodamuose dokumentuose pateikiamos informacijos ir duomenų teisingumą.

58 Žinoma, leidimo turėtojas, kaip profesionalas, turi būti pakankamai apdairus. Vis dėlto, jeigu bet kuriam profesionalui, skaitančiam važtaraštį, nebūtų akivaizdu, kad jame padaryta žyma kelia abejonių, o tai pagrindinėje byloje turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į aplinkybę, kad CMR važtaraščiuose esanti žyma dėl atitinkamų prekių statuso dar buvo patvirtinta muitinės antspaudu ir pasirašyta jos pareigūno, negalima leidimo turėtojui priekaištauti dėl to, kad jis nepatikrino šios žymos tikslumo.

59 Taigi į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad Sąjungos muitinės kodekso 214 straipsnio 1 dalis ir 215 straipsnio 1 dalis bei Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktai turi būti aiškinami taip:

– pagal juos leidimo turėtojui nedraudžiama savo apskaitos registruose įrašyti, kad tam tikrų prekių specialioji laisvosios zonos muitinės procedūra yra pripažinta įvykdyta, ir šiuo atveju į juos įtraukti tik informaciją, susijusią su CMR važtaraščiu, pridėtu prie šių prekių išvežant jas iš atitinkamos laisvosios zonos, kuriame yra muitinės antspaudu patvirtinta ir jos pareigūno pasirašyta žyma dėl tų prekių muitinio statuso, jeigu muitinė leido taikyti šį procedūros pripažinimo įvykdyta būdą pagal šio 178 straipsnio 3 dalį,

– pagal juos reikalaujama, kad šis leidimo turėtojas tikrintų šios žymos teisingumą.

Dėl ketvirtojo klausimo

60 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar teisėtų lūkesčių apsaugos principas turi būti aiškinamas taip, kad CMR važtaraštyje, pridėtame prie prekių išvežant jas iš laisvosios zonos, esanti žyma apie Sąjungos prekių muitinį statusą, patvirtinta muitinės antspaudu ir pasirašyta jos pareigūno, gali sukelti leidimo turėtojui tokių lūkesčių dėl šių prekių muitinio statuso pakeitimo teisėtumo atsižvelgiant į muitų teisės aktus, nors šiame važtaraštyje nenurodyta tokio pakeitimo pagrindo.

61 Pirmiausia reikia pažymėti, kad šis klausimas kyla tuo atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į atsakymą į antrąjį ir trečiąjį klausimus, konstatuotų, kad Latvijos muitinė pagal Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 3 dalį nepriėmė formalaus akto, kuriuo būtų panaikintos šio 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose numatytos pareigos, susijusios su informacija ir duomenimis, kurie turi būti pateikti leidimo turėtojo apskaitos registruose, leidžiančiais vienareikšmiškai identifikuoti dokumentus, susijusius su specialiosios muitinės procedūros pripažinimu įvykdyta.

62 Be to, kadangi, kaip nurodyta šio sprendimo 57 punkte, Muitinės kodekse nenumatyta jokios konkrečios leidimo turėtojo pareigos tikrinti jam pateiktuose dokumentuose esančių duomenų tikslumą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui iš esmės kyla klausimas dėl sąlygų, kuriomis leidimo turėtojas gali remtis teisėtais lūkesčiais, kad jo apskaitos registrai atitinka iš Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio kylančius reikalavimus.

63 Tokiomis aplinkybėmis, kaip generalinė advokatė pažymėjo savo išvados 69 punkte, visų pirma kyla klausimas, kokiomis sąlygomis dėl suformuotos administracinės praktikos, pagal kurią CMR važtaraščiuose, pridedamuose prie prekių, kai jos išvežamos iš laisvosios zonos, padaroma žyma, ji pasirašoma ir uždedamas antspaudas, parodant, kad šios prekės įgijo Sąjungos prekių muitinį statusą, leidimo turėtojui gali atsirasti teisėtų lūkesčių, kad pagal Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 3 dalį muitinė panaikino pareigą pateikti tam tikrą šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją ir kad pakanka į leidimo turėtojo apskaitos registrus įtraukti informaciją vien dėl muitinės taip pažymėtų CMR važtaraščių.

64 Pagal suformuotą jurisprudenciją teisėtų lūkesčių apsaugos principas yra Sąjungos teisės sistemos dalis ir taikomas visoms nacionalinėms institucijoms, atsakingoms už Sąjungos teisės taikymą (2022 m. liepos 14 d. Sprendimo *Sense Visuele Communicatie en Handel vof*, C-36/21, EU:C:2022:556, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

65 Darytina išvada, kad įgyvendindamos Muitinės kodekso nuostatas nacionalinės valdžios institucijos privalo laikytis šio principo. Teisę remtis šiuo principu, kaip kylančiu iš teisinio saugumo principo, turi visi asmenys, kurių padėtis tokia, kad matyti, jog valdžios institucija jiems sukėlė pagrįstų lūkesčių. Galinčia sukelti tokių lūkesčių, laikoma bet kokia forma pateikta tiksli, nesąlygiška, neprieštaringa informacija, suteikiama iš leidžiamų ir patikimų šaltinių. Kita vertus, joks asmuo negali remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu, jei valdžios institucija jam nesuteikė konkrečių garantijų (šiuo klausimu žr. 2024 m. spalio 4 d. Sprendimo *Lietuva ir kt. / Parlamentas ir Taryba (Judumo paketas)*, C-541/20–C-555/20, EU:C:2024:818, 616 punktą). Be to, už Sąjungos teisės taikymą atsakingos nacionalinės valdžios institucijos elgesys, prieštaraujantis šios teisės nuostatai arba pagal ją priimtai nacionalinei teisei, negali ūkio subjektui sukelti teisėtų lūkesčių (šiuo klausimu žr. 2022 m. liepos 14 d. Sprendimo *Sense Visuele Communicatie en Handel vof*, C-36/21, EU:C:2022:556, 27 ir 28 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

66 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 3 dalyje nenumatyta išsamios tvarkos, pagal kurią muitinė gali panaikinti pareigą pateikti tam tikrą šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją. Šiomis aplinkybėmis suformuota administracinė praktika, pagal kurią informacijos apie CMR važtaraštį, pridedamą prie atitinkamų prekių išvežant jas iš laisvosios zonos, turinčiame žymą apie muitinį statusą, patvirtintą muitinės antspaudu ir pasirašytą muitinės pareigūno, įtraukimo į apskaitos registrus pakanka, kad specialioji muitinės procedūra būtų pripažinta įvykdyta, neprieštarauja Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktams bei 3 daliai.

67 Taigi, esant tokiai praktikai, leidimo turėtojas gali remtis teisėtais lūkesčiais, kad jo apskaitos registrai atitinka Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnį. Taip gali būti, be kita ko, tuo atveju, kai muitinė praeityje tiksliai, besąlygiškai ir nuosekliai nurodė leidimo turėtojui, kad duomenų, leidžiančių identifikuoti CMR važtaraštį, kuriame yra ši žyma, įtraukimo į jo apskaitos registrus pakanka, kad būtų galima manyti, kad jis įvykdė savo pareigas pagal minėtą straipsnį. Tokiu atveju leidimo turėtojas gali turėti teisėtų lūkesčių, kad muitinė pagal Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 3 dalį panaikino pareigą pateikti tam tikrą šio straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją.

68 Taigi į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad teisėtų lūkesčių apsaugos principas turi būti aiškinamas taip, kad leidimo turėtojas gali tokius lūkesčius dėl jo apskaitos registrų atitikties Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktams grįsti suformuota muitinės praktika, iš kurios aiškiai ir besąlygiškai matyti, kad iš šių nuostatų kylančioms

pareigoms įvykdyti pakanka į savo apskaitos registrus įtraukti tik informaciją apie CMR važtaraštį, pridedamą prie atitinkamų prekių išvežant jas iš laisvosios zonos, kuriame yra ranka padaryta žyma apie muitinį statusą, patvirtinta muitinės antspaudu ir pasirašyta jos pareigūno.

Dėl penktojo klausimo

69 Penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar pagal Sąjungos teisę draudžiama taikyti *res judicata* galią nustatančią nacionalinės teisės nuostatą, pagal kurią valstybės narės teismas įpareigojamas panaikinti skolą muitinei, kurią leidimo turėtojas turi sumokėti pagal Sąjungos muitinės kodekso 79 straipsnį, remiantis tuo, kad šios valstybės narės teismas, kompetentingas kontroliuoti administracinės sankcijos, skirtos šiam leidimo turėtojui už tas pačias muitinės operacijas ir dėl tų pačių motyvų, lėmusių šios skolos atsiradimą, įsiteisėjusiame sprendime konstatavo, kad tas leidimo turėtojas nepažeidė pagal Sąjungos muitų teisės aktus jam tenkančių pareigų.

70 Pirmiausia reikia pažymėti, kad atsakymas į šį klausimą pateikiamas tuo atveju, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nuspręstų, kad, pirma, muitinė pagal Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 3 dalį formaliai nepanaikino atitinkamų leidimo turėtojo pareigų ir, antra, leidimo turėtojas pagrindinės bylos aplinkybėmis negali remtis teisėtais lūkesčiais, kad jo apskaitos registrai atitinka Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktus.

71 Tai pažymėjus, reikia priminti, kad *res judicata* galios principas yra svarbus tiek Sąjungos, tiek nacionalinės teisės sistemose. Iš tikrųjų siekiant užtikrinti tiek teisės ir teisinių santykių stabilumą, tiek gerą teisingumo vykdymą, svarbu, kad teismų sprendimai, kurie įsigaliojo išnaudojus galimas teisių gynimo priemones arba pasibaigus nustatytiems terminams jomis pasinaudoti, nebegalėtų būti ginčijami (šiuo klausimu žr. 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Avio Lucos*, C-116/20, EU:C:2022:273, 92 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

72 Taigi Sąjungos teisė nenustato nacionaliniam teismui pareigos netaikyti vidaus proceso taisyklių, suteikiančių teismo sprendimui *res judicata* galią, net jeigu tai leistų ištaisyti su šia teise nesuderinamą nacionalinę situaciją. Vadinasi, Sąjungos teisėje taip pat nereikalaujama, kad, siekdama atsižvelgti į Teisingumo Teismo pateiktą atitinkamos šios teisės nuostatos išaiškinimą nacionalinė teisminė institucija iš principo turi peržiūrėti įsiteisėjusį sprendimą (2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 89 ir 90 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

73 Nesant šią sritį reglamentuojančių Sąjungos teisės aktų, *res judicata* galios principo įgyvendinimo taisykles valstybės narės savo teisės sistemose nustato vadovaudamosi valstybių narių procesinės autonomijos principu. Vis dėlto šios taisyklės neturi būti mažiau palankios nei tos, kurios taikomos panašioms vidaus situacijoms (lygiavertiškumo principas), ir dėl tų taisyklių neturi tapti praktiškai neįmanoma ar pernelyg sudėtinga įgyvendinti Sąjungos teisės sistema suteiktas teises (veiksmingumo principas) (2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Avio Lucos*, C-116/20, EU:C:2022:273, 100 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

74 Be to, kiekviena byla, kurioje kyla klausimas, ar dėl nacionalinės procesinės nuostatos Sąjungos teisę taikyti tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga, turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į šios nuostatos reikšmę visame procese, jo eigą ir ypatumus įvairiose nacionalinėse institucijose. Šiomis aplinkybėmis prireikus reikia atsižvelgti į valstybės narės teismų sistemą pagrindžiančius

principus, pavyzdžiui, teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo ir tinkamos proceso eigos principus (2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 93 punktas).

75 Taigi buvo konstatuota, kad veiksmingumo principas draudžia tokį *res judicata* galios principo aiškinimą, pagal kurį nacionalinis teismas būtų priverstas pakartoti klaidingą Sąjungos teisės aiškinimą ir taikymą vien dėl to, kad, nors jo nagrinėjamos bylos dalykas skiriasi, ji susijusi su tuo pačiu teisiniu santykiu arba esminiu klausimu, kuris buvo išspręstas įsiteisėjusiame teismo sprendime. Iš tiesų tokios veiksmingo Sąjungos teisės normų taikymo kliūtys negali būti pagrįstai pateisinamos teisinio saugumo principu ir turi būti laikomos prieštaraujančiomis veiksmingumo principui (šiuo klausimu žr. 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 29–31 punktus; 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimo *CRPNPAC ir Vueling Airlines*, C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 94–96 punktus ir 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Avio Lucos*, C-116/20, EU:C:2022:273, 102–104 punktus).

76 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neturi kartoti klaidingo Sąjungos teisės aiškinimo ir taikymo, nulemtų teismo sprendimo, kuriame galutinai nuspręsta dėl teisinio santykio ar esminio klausimo, nagrinėto byloje, kurios dalykas yra kitas.

77 Iš tiesų, pirma, *Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija* (Rygos apygardos teismas, Baudžiamųjų bylų kolegija) nagrinėta byla ir pagrindinė byla yra susijusios su tomis pačiomis muitinės operacijomis.

78 Antra, prievolės muitinei nesilaikymas išties gali sukelti kelias teisines pasekmes, pavyzdžiui, gali atsirasti pagrindinė skola muitinei, kurią sudaro importo muitai ir PVM, taip pat su jais susiję delspinigiai. Vis dėlto, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, tiek pagrindinę skolą, tiek su ja susijusius delspinigius leidimo turėtojas turi sumokėti pagal tą patį mokesčių administratoriaus sprendimą ir bet kuriuo atveju jų priežastis yra tariamas tų pačių su leidimo turėtojo apskaitos registrais susijusių pareigų kaip ir tos, dėl kurių *Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija* (Rygos apygardos teismas, Baudžiamųjų bylų kolegija) išnagrinėjo bylą, nesilaikymas.

79 Šiomis aplinkybėmis, kadangi Latvijos teisėje numatyta taisyklė, pagal kurią administraciniams teismams privalomi baudžiamųjų bylų teismų sprendimai, šio tariamo nesilaikymo ginčijimas teismams pateiktuose skunduose, susijusiuose su tomis pačiomis muitinės operacijomis, iš principo turi būti sprendžiamas vienodai. Veiksmingumo principas negali kliudyti laikytis *res judicata* galios, kurią turi galutiniu tapęs teismo sprendimas, su sąlyga, kad šis laikymasis nesukelia pasekmių kitiems ginčams nei tie, kuriuose ginčijamas to paties administracinio sprendimo arba faktinių aplinkybių, susijusių su tomis pačiomis muitinės operacijomis, teisinio kvalifikavimo teisėtumas.

80 Taigi į penktąjį klausimą reikia atsakyti, kad pagal Sąjungos teisę nedraudžiama taikyti nacionalinės teisės nuostatos dėl *res judicata* galios, pagal kurią valstybės narės teismas turi panaikinti skolą muitinei, kurią leidimo turėtojas turi sumokėti pagal Sąjungos muitinės kodekso 79 straipsnį, dėl to, kad šios valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją kontroliuoti šiam leidimo turėtojui už tas pačias muitinės operacijas ir dėl tų pačių motyvų, lėmusių šios skolos susidarymą, skirtos administracinės sankcijos teisėtumą, įsiteisėjusiame sprendime konstatavo, kad tas leidimo turėtojas nepažeidė jam pagal Sąjungos muitų teisės aktus tenkančių pareigų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

81 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. **2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, 214 straipsnio 1 dalis ir 2015 m. liepos 28 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2015/2446, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013 papildomas išsamiomis taisyklėmis, kuriomis patikslinamos kai kurios Sąjungos muitinės kodekso nuostatos, 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktai**

   turi būti aiškinami taip:

   pagal juos leidimo vykdyti veiklą laisvojoje zonoje turėtojui nedraudžiama savo apskaitos registruose įtraukti informaciją apie tai, kaip laisvosios zonos muitinės procedūra buvo pripažinta įvykdyta, ir duomenis, leidžiančius identifikuoti bet kurį dokumentą, išskyrus muitinės deklaraciją, susijusį su procedūros pripažinimu įvykdyta, nenurodant šiuose apskaitos registruose pagrindinio registracijos numerio, identifikuojančio muitinės deklaraciją, atitinkančią naujos muitinės procedūros įforminimą atitinkamoms prekėms.

2. **Reglamento Nr. 952/2013 214 straipsnio 1 dalis bei 215 straipsnio 1 dalis ir Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktai**

   turi būti aiškinami taip:

   – **pagal juos leidimo vykdyti veiklą laisvojoje zonoje turėtojui nedraudžiama savo apskaitos registruose įrašyti, kad tam tikrų prekių specialioji laisvosios zonos muitinės procedūra yra pripažinta įvykdyta, ir šiuo atveju į juos įtraukti tik informaciją, susijusią su važtaraščiu, parengtu pagal 1956 m. gegužės 19 d. Ženevoje pasirašytą Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvenciją, iš dalies pakeistą 1978 m. liepos 5 d. protokolu, ir pridėtu prie šių prekių išvežant jas iš atitinkamos laisvosios zonos, kuriame yra muitinės antspaudu patvirtinta ir jos pareigūno pasirašyta žyma dėl tų prekių muitinio statuso, jeigu muitinė leido taikyti šį procedūros pripažinimo įvykdyta būdą pagal šio 178 straipsnio 3 dalį,**

   – **pagal juos nereikalaujama, kad leidimo vykdyti veiklą laisvojoje zonoje turėtojas patikrintų šios žymos teisingumą.**

3. **Teisėtų lūkesčių principas turi būti aiškinamas taip:**

   leidimo vykdyti veiklą laisvojoje zonoje turėtojas gali tokius lūkesčius dėl jo apskaitos registrų atitikties Deleguotojo reglamento 2015/2446 178 straipsnio 1 dalies b ir c punktams grįsti suformuota muitinės praktika, iš kurios aiškiai ir besąlygiškai matyti, kad iš šių nuostatų kylančioms pareigoms įvykdyti pakanka į šiuos apskaitos registrus

įtraukti tik informaciją apie važtaraštį, parengtą pagal 1956 m. gegužės 19 d. Ženevoje pasirašytą Tarptautinio krovinių vežimo keliais sutarties konvenciją, kuri iš dalies pakeista 1978 m. liepos 5 d. protokolu, ir pridedamą prie atitinkamų prekių išvežant jas iš laisvosios zonos, kuriame yra ranka parašyta žyma apie muitinį statusą, patvirtinta muitinės antspaudu ir pasirašyta jos pareigūno.

4. **Pagal Sąjungos teisę nedraudžiama taikyti nacionalinės teisės nuostatos dėl *res judicata* galios, pagal kurią valstybės narės teismas turi panaikinti skolą muitinei, kurią leidimo vykdyti veiklą laisvojoje zonoje turėtojas turi sumokėti pagal Reglamento Nr. 952/2013 79 straipsnį, dėl to, kad šios valstybės narės teismas, turintis jurisdikciją kontroliuoti šiam leidimo vykdyti veiklą laisvojoje zonoje turėtojui už tas pačias muitinės operacijas ir dėl tų pačių motyvų, lėmusių šios skolos susidarymą, skirtos administracinės sankcijos teisėtumą, įsiteisėjusiame sprendime konstatavo, kad tas leidimo vykdyti veiklą laisvojoje zonoje turėtojas nepažeidė jam pagal Sąjungos muitų teisės aktus tenkančių pareigų.**

Parašai.